

1911-12-13

AFSENDER

Fritz Syberg

MODTAGER

Else Jensen, Johannes V. Jensen

FAKTA

Dokumenttype:

Brev

Sprog:

Da

Dateringsbegrundelse:

Dateringen fremgår af brevet

Generel kommentar:

Anna og Fritz Syberg og deres seks børn boede i Italien fra efteråret 1910 og små tre år frem.

I Rigets Julehæfte 1911 blev der aftrykt en del af Johannes Larsens billeder med tilhørende tekster af Johannes V. Jensen.

Johannes V. Jensen fik nytårsdag 1911 en artikel om fetichisme trykt i et tidsskrift. Heri forsvarede han van Gogh og Cézanne. Litt.: Per Dahl og Aage Jørgensen: Johannes V. Jensen og fynbomalerne. I: Du danske Sommer. Fynbomalerne og de jyske forfattere i samklang. Malene Linell Ipsen (red.) Johannes Larsen Museet 2007, s. 56

Afsendersted:

Pisa, Via San Lucia 3

Omtalte personer:

- Battoni

Richard Bergh

Frederik Grundtvig

Johannes Larsen

Kristian Zahrtmann

Arkivplacering:

Det Kongelige Bibliotek, Johannes V. Jensens Arkiv

DOKUMENTINDHOLD

Fritz Syberg har modtaget Rigets Julehæfte. Det er nemmere for forfattere end malere at få deres værker udbredt, idet tekster kan trykkes. Syberg tænker på dansk vinter og på et af Grundtvigs vers, når han læser Johs. V. Jensens ord.

Familien trives i Pisa. Syberg tegner og maler på sin lille altan. Han er dybt imponeret over, hvad italienerne har skabt af sten og marmor, men det og landbrugsarbejdet slider også indbyggerne op.

Familien har været på tur til San Gingliano, hvor der var vinstokke og oliventræer på terrasser.

Italienerne mishandler dyr. Kvinderne er smukke, men de lugter af hvidløg, kaffe og moskusparfume.

Syberg har hyret en italiensk lærer. Familiens værtinde deltager i undervisningen.

Zahrtmann er glad for Johs. V. Jensens artikel om fetich.

TRANSSKRIFTION

Pisa 13 Decbr. 1911

casa Battoni S. Lucia 3

Kære Joh. V. og Else.

Det er undertiden lettere at tale i et Brev end med Munden, og da jeg, som I forstår trænger til at bruge Kæften lidt får I et Brev. Vi har fået tilsendt Rigets Julehæfte. Det var både [""var både" overstreget] er [""er" indsat over linjen] kønt (og det må være morsomt for Las), men jeg kunde alligevel ikke lade være med at overveje hvor I som bruger Pennen dog har et [""et" overstreget] en stor [et t i slutningen af ordet overstreget] Fortrin [""trin" overstreget] del for os stakkels Malere når det gælder om at lade sig mangfoldiggøre i en [""en" overstreget] Viktoriapresse. Dit Bidrag er jo skønt som kun Danmark kan være det. Det er dog både ondt og godt at få en sådan Hilsen fra Danmark, blot den lille Versstrofe, Du ender med, er jo nok til at gøre En forrykt Også de mørke Decemberdage Du indleder Artiklen med har jeg måttet tæmke på. Hvor sådan en sneløs mørk Vinterdag ind under Jul kan være vidunderlig tyst. Jeg må altid tænke på et [""et" overstreget] en Strofe af Grundtvig – en af disse Vidunderlige, han har lavet så mange af – Du kender den naturligvis, men for en Sikkerheds Skyld anfører jeg den: "Hørt har jeg en lille Fugl – syngende på Kviste – Solen vendte sig [""sig" indsat over linjen] ved Jul – før det Kragen vidste – nu med Glans til Glæde stor – op og ned den går i Nord – som en Helt lyshåret – hele Gyldenåret." Forresten er jeg vist ene her på Pladsen med den Slags Fornemmelser. Såvidt jeg har kunnet observere trives min

Familie her som Fisken i Vandet. Det eneste i Danmark, de skulde længes efter at gense, skulde da være Østergade og Amagertorv i København. Italien er og bliver for mig et Arbejde, så skal jeg villig indrømme, at det er et Arbejde som foreløbig interesserer mig meget. Jeg har taget Stade på en lille ["lille" overstreget] lille Altan ud mod Arnoen, hvor jeg har tilbragt en Måned med at fæstne mit første Indtryk af Pisa på Papiret. Det er Arnoen med sit Murværk og sine Broer, Byens Profil op mod Bjærgene. Det er vidunderlig helstøbt og harmonisk. Hvad der først slår mig ved Italien er det kolosale Arbejde, alt sammen udført af Menneskehænder, som ligger bag ved alt. Vi var forleden et ["et" overstreget] en Tur ud til San Ginguano Ad Veje, V ["V" overstreget] makademiserede med ["med" overstreget] ved Århundreders Kørsel på Marmorskærver, så de var lige så glatte som Asfalt, beplantet med ældgamle dejlige Plataner, kom vi ud over en gl ["gl" overstreget] ganske flad Slette, gennemkrydset af et helt Kanalsystem næsten som i Holland. En Times Vej fra Pisa nåede vi San. G. der ligger ved Foden af Bjærgene. De er ikke særlig høje men hæver sig ganske brat som store Marmorblokke der stikker op gennem Jordsmonnet. De er overalt beplantet med Olivenskove. Og ["Og" overstreget] i hver en Revne i Stenen er der plantet en Vinstok. Bjærgskråningerne er beplantet med en Slags Stenhylder, et Slags Blomstertrappe hvor Urtepotterne ere af Klippesten og Planterne Oliventrær. (Tegning i venstre side af arket) Efter som Årene går dækkes mere og mere af af dette menneskeslid af ["af dette Menneskeslid af" indsat over linjen] Planternes Formuldning, så der til sidst kun findes en almindelig Bjærgskov med en ujævn og knudret Bund. Fra disse Bjærg at se ud over Sletten hvor Pisa ligger, er at se ud over en Have hvor hver Håndsbred Jord er behandlet med Hånden. Men hvor er Italienerne dog hærgede af ["af" overstreget] af al dette evige Slid. De er kun ["De er kun" overstreget] Det vil sige den arbejdende Klasse. De er kun unge, til de ["til de" overstreget] Mændene til de har været Soldater og Kvinderne til de har fået det første Barn. Så sætter "Istiden" ind over dem trods det de lever i et Solland. De ligner forresten deres egne Dyr, som de mishandler så det ikke er til at tænke på.

Går man på Pisas Gader og over de smukke Broer, på ["på" overstreget] belagt med Stenfliser af forskellig Størrelse [overstregete, ulæselige ord] men omhyggelig passet sammen af flinke Italiernævner, er det det samme der slår En, al det Arbejde de Mennesker dog har måttet udføre. I Nordeuropa er det al Tid Maskindriften og Fabriksdrift ["og Fabriksdrift" indsat over linjen] som sætter sit Præg på Byerne. Fra ["Fra" overstreget] Fra min Altan (hvor jeg forresten føler mig som ["som" indsat over linjen] i

min Båd) har jeg også kigget lidt på Italienerinderne, "löierlige Djur" som Richard Bergh sagde om nogle spanske Kvindemusikere i Stockholm. En masse kan de se dejlige ud, med deres sorte Hår og i deres brogede Klude. Håndbevægelser, Gang, Holdning Fodskifte, kunde nok gøre En – i det mindste en anden En – kulret. Men når man går på Strøget + piazza Garibaldi, ponte di mezzo og så Vittorio Emanuele – og får alt dette vidunderlige tæt ind på Livet, må jeg tidt tænke på det sted [i] Kiplings Eventyr hvor Hvalfisken spørger den lille ["lille" overstreget] Fisk om hvordan Mennesker smager og får det Svar "dejligt men skarpt". Stanken af Hvidløg, Muskusparfume, café nero og Pis, kan nok tage Vejret fra En. Vi har taget os en Lærer i italiensk. Det er morsomt. Han taler dejlig klart og jeg håber der skal hænge noget ved. Vor franske Madam, som taler italiensk – ganske vist så rædselsfuldt så det kun kan sammenlignes med hendes tysk: "daits" kalder hun det – gjorde os Selskab i vores Sprogtimer for at lære at læse italiensk men har opgivet det igen. Hun har været gift med en Italiener og bosat i Pisa i 10 År uden at kunne læse et Ord, det er smukt klaret.

Aften samme Dag.

Jeg har lige fået Brev fra Zahrtmann. Han er meget glad ved Din Artikel om Fetisch og i det hele ved Din Virksomhed, det glæder mig fordi jeg selv også er glad ved det samme. Her er i Grunden meget mere at skrive om men mere en anden Gang. Hilsen til Jer begge. Du er askeblond. Else er blond som en Hvedemark – jeg kan lige høre det lille Knæk i hendes Stemme når hun taler i Telefonen, Skade at der ingen Forbindelse er hertil – ingen af Jer lugter af Hvidløg – men I får mig til at mindes Skovduft Hindbærduft og lyse Nætter. Eders heng. Fritz Syberg.

OMTALTE VÆRKER

Fritz Syberg maler billeder af Arnoen set fra sin altan

Pisa 13 Decbr. 1911
casa Batoni S. Lucia 3
Kære Joh. V. og Else.
Det er indertiden lettere at
tale i et Brev end med
Munden, og da jeg som I forstår
trænger til at bruge heften lidt
på et Brev. Vi har fået tilz
sendt Rigets Julehefte. Det er
~~helt~~ skönt (og det må være mor-
somt for Las), men jeg beund. al-
ligevel ikke lade være med at
+ overveje hvor I som bruger
Pennen dog har ~~et~~ ^{en} stort For-
trin del for os statets Malere
når det gælder om at lade sig
mangfoldiggøre i ~~de~~ ^{en} Victoria-
presse. Dit Bidrag er jo skönt
som kun Danmark kan
være det. Det er dog både godt
og godt at få en sådan Viben
fra Danmark, blot den lille
Versstrofe, der ender med, er jo
nok til at gøre en forrybet.

Også de mørke December
dage. Du indleder Artiklen
med har jeg måttet tænke
på. Hvor sådan en smøls
mørke Vinterdag ind under
Jul kan være vidunderlig tykt.
Jeg må altid tænke på ~~et~~
en Strafe af Brændtøj - en
af disse vidunderlige, han har
lavet så mange af - Du
kender den naturligvis, men
for en Sittetærheds Skyld an-
føres af den: "Høit har jeg
en lille Fugl - syngende på
Kviste - Solen vendt ^{sig} ved Jul-
fer det Krage vidste - nu med
Glaus til Glæde stor - op og
ned den går i Word - som en
Velt lyshåret - hele Gyldenåret.
Forresten er jeg vist ene her
på Pladden med den Slags
Fornemmelser. Såvidt er har tænkt

observere trives min Familie
her som Fisken i Vandet. Det
er mest i Danmark, de skulde
længes efter at gæsse, skulde de
være Østergade og Amagerstræde
i København. Italien er og
bliver for mig et Arbejde, så
vel og villig indbillede, at det
er et Arbejde som foreløbig
interessere mig meget. Jeg har
taget Skide på en ~~lille~~ lille
Altan ud mod Arnoen, hvor
jeg har tilbragt en Måned med
at fastne mit første Prøvetryk
af Pisa på Papiret. Det er Ar-
noen med sit Murværk og sine
Broer, Byens Profil og med
Bjergene. Det er vidunderlig
helstøbt og harmonisk. Hvad der
først slår mig ved Italien er
det kolossale Arbejde, altsammen
udført af Menneskehænder, som lig-
ger høj ved alt. Vi var forede
at ~~en~~ Tur ud til San Gimignano

Ad Veje, ~~et~~ marmoriserede
med ved ~~et~~ hundreders Kørsel på
Marmorværker, så de var så glatte
som Asfalt, beplantet med ældre
gamle dyrlige Plataner, kom vi ud
over en ~~et~~ ganske flad fladt, gen-
nemløst af et helt Kanalsystem
nesten som i Holland. En Times Vej
fra Pisa nåede vi San. S. der
ligger ved Foden af Bærgene. De
er ikke særlig høje men hæver
sig ganske brat som store Mar-
morblokke der stikker op gen-
nem Jords overflad. De er overalt
beplantet med Oliven træer. De 7 hvo-
er en Række i Stenen er der plantet en
Vinstok. Bærgverningerne er be-
bygget med et Slags Sten-
bygdes, et Slags Blom-
stertrappe hvor Blom-
potterne ere af Klippe-
sten og Planterne Oli-
ventræer. Efter som
af dette Mærkeskild ~~der~~ ^{Arrene går derved}
mere og mere af Planternes For-
mældning, så det til sidst bliver

findes en almindelig Bjergsten
med en rygform og temmelig Bænd.
Fra disse Byer se ind over
Stetten hvor Pisa ligger, er at se
ind over en Klave hvor hvor Lands
bred Jorder behandlet med Klænder.
Men hvor er Italienerne dog
hærgede af al dette evige Skid.
~~De er for~~ Det vil sige den
arbydende Klasse. De er temm. unge
~~til de~~ Mændene til de har været
Soldater og Kvindene til de har
fået det første Barn. Så sætter
Fstiden ind over dem trods det
de lever i et Holland. De ligesom
forresten deres egne Dyr, som
de mishandler så det ikke er
til at tænke på.
Går man på Pisas Gader
og over de smukke Broer, ~~fra~~
belastet med Stenfliser af for 2
reallig Størrelse ~~hvilket~~ men
omhyggelig passet sammen af
flinke Italienerne, er det
det samme der står En, al det
Arbejde de Mennesker dog har

mattet udføre. I Nordvesten
er det al. Tid Mærkeindriften
og fabriksdrift
som sætter sit Præg på Byerne.
Tage Fra min Altan (hvor jeg
forresten føler mig ^{som} min
Båd) har jeg også hørt lidt
på Italienerindene, "Løselige
Djur" som Richard Bergh sagde
om nogle spanske Kvindemæn-
niskere i Stockholm. En masse
kan de se dejlige ud, med deres
rote Haar og i deres brogede Klæder.
Håndbevægelser, Gang, Holdning
Fodsætte, kunde nok gøre
En - idet mindst en anden En-
bæbet. Men når man går
på Strøget - piazza Sarnobaldij
ponte di mezzo og via Vittorio Eman-
uele - og får al dette vidunder-
lige tæt ind på Livet, når jeg lidt
tanke på det Sted Kiplings Doms-
tyr hvor Hvalfisken spørger den

tille Lille Fiske om hvordan
Mennesker smager og får det
Joar "dygt men skarpt".
Stanken af Hvidløg, Muskeus-
parfume, Café nero og Piss,
kan nok tage sejret fra En.
Vi har taget os en Lærer i itali-
enska. Det er morsomt. Han
taler dygt og klart og jeg har
der skal høre noget ved. Vor
franske Madam, som taler
italienska - ganske vist så
rædselsfuldt så det kun kan
sammenlignes med hendes
tykt: "dovits" kalder hun det -
gjorde os Selbst i vore Sprogtime
for at lære at læse italienska
men har opgivet det igen. Hun
har været gift med en Italiener
og boet i Pisa i 10 år uden at
kunne lære et Ord, det er
smukt belært.

Aften samme Dag.
Jeg har lige fået Brev fra
Zakertmann. Han er meget
glad ved din Artikel om
Fetiser. og i det hele ved
din Virksomhed, det glæder
mig fordi vi selv også er glad
ved det samme. Der er
i Brønden meget mere at
skrive om men mere en
anden Gang. Vilen til
Jeg begge. Din er askeblond
Ede er blond som en Vødemærke
— vi kan høre det lille Knæk
i hendes Stemme når hun taler
i Telefonen, Skade at der ingen
T. forbindelse er hertil — ingen
af Jer lugter af blodløs —
men I får mig til at mindes
Skovluft vindbrudluft og lys
væder. Eder heng. Fritz Sybergs.